

# Gæsten (Vol 4)

Gad's Hill, Sommer 1857

*En Roman om HC Andersen*

## DEL I: INVITATIONEN

### Kapitel 1: Brevet - København, forår 1857

Papiret var for tykt til at lade sig folde ud uden modstand. Det knasede tørt under hans lange, skæve fingre, en lyd af engelsk fremstilling, af noget solidt og velhavende, som slet ikke hørte til på det lille bord i Nyhavn.

Hans Christian Andersen læste det ikke blot. Han åbnede sin mund og lod ordene trille over tungen som tunge, søde bær:

*"Come visit me at Gad's Hill, my dear Andersen..."*

Han læste det højt. Første gang for sig selv, med hæs, staccato røst. Anden gang for det tomme værelse, idet han rejste sig og stillede sig foran spejlet for at se sit eget ansigt, mens ordene blev udtalt. Tredje gang for kældermanden i opgangen, som blot ville levere brænde, men som blev stående med åben mund, mens den berømte digter greb ham i skuldrene og råbte de engelske glosers ned i hans uforstående ansigt. Tolv gange i alt før middag.

"Han kalder mig *sin kære Andersen*," hviskede Hans Christian og trykkede arket mod sin vest. Hans hjerte bankede med den samme febrilske rytme, som da han som fjortenårig stod på Vesterport med træsko på fødderne. "Hører I det? Han kalder mig sin kære "Gæst".

Det var ikke hvem som helst. Det var Charles Dickens. Manden fra London, der ligesom han selv var steget op fra fattigdommens mørke, fra de fugtige gader, hvor børn måtte arbejde sig tildøde, og op i ærens klare lys. Dickens var hans spejlbillede. Hans åndelige tvilling. Hans bror. Edvard Collin havde aldrig villet sige *du* til ham. Edvard

havde bygget sin mur af borgerlig afstand og kolde blikke. Men Charles! Charles rakte hånden ud tværs over Nordsøen. I England var der ingen, der huskede, at Hans Christian var en skomagersøn fra Odense; der var han blot Geniet, Ællingen, der var blevet en Svane.

Forberedelserne lignede ikke en rejse; de lignede et bryllup.

Hans kuffert lå åben på gulvet i to uger som et gabende forventningsfuldt svælg. Han pakkede sine egne lagener og sine egne tunge, stivede pudevår. Han kunne ikke sove i fremmede senges linned – tanken om andres kropsvarme i stoffet gav ham kvalme og mareridt om skindød. Han pakke sine medicinflasker, sin skræk for ildebrand (omhyggeligt foldet sammen med det tykke reb, han altid bar i bagagen for at kunne klatre ud af et brændende vindue), og en nøje nedskrevet liste over emner, de to store mænd skulle drøfte i tusmørket.

De skulle tale om barnets uskyld. De skulle tale om fattigdommens smerte. De skulle græde sammen over verdenskundskabens tyngde.

Nederst i kufferten, pakket ind i blødt silkepapir, lagde han sin største skat: En massiv, tyskfremstillet papirklipssaks med lange, spidse blade. En gave til Dickens' børn. Han forestillede sig allerede, hvordan de ti små engelske engle ville samles om hans knæ, mens han forvandlede det rå papir til danserinder, trolde og slotte. De ville elske ham. Huset på Gad's Hill ville blive det hjem, han aldrig havde haft.

Han stod længe ved vinduet i Nyhavn og så ud på skibenes master, der vuggede i det grå forårslys.

"Femten dage," hviskede han til ruden, mens hans ånde duggede glasset. "Fjorten dage hos min bror."

Han forstod ikke, at et brev skrevet af engelsk høflighed blot er en dør, der holdes på klem et øjeblik. Han troede, det var en portal til sit nye liv.

## Kapitel 2: Ankomsten - Gad's Hill, 8. juni 1857

Diligencen rumlede op ad den grusbelagte indkørsel til Gad's Hill Place og stoppede med et tørt, hvinende stød.

Hans Christian trådte ud i den svalende Kent-luft. Han var stiv i leddene efter rejsen, en rammende silhuet af sort klæde, for høj, for tynd og med hatten trykket helt ned over de store, fremstående ører. Men hans hjerte svulmede. Han betragtede den røde murstensbygning med de hvide vinduesrammer og de velklippede hække som en mand, der endelig ser sit fædreland efter ti års eksil.

Døren slået op, og ud trådte Charles Dickens.

Han lignede en skuespiller, der netop var trådt ind på sin egen scene: Iklædt en mønstret vest, med det mørke hår bølget om ørerne og et ansigt, der konstant bevægede sig i udtryksfulde folder.

"My dear Andersen!" råbte Dickens på sit hurtige, klingende engelsk og greb den lange danskers hånd med et tryk, der næsten fik Hans Christians spinkle fingre til at knage. "Welcome to Gad's Hill!"

Hans Christian smilede, men hans smil var for alvorligt, for langsomt. Han bukkede dybt, næsten underdanigt, og lod sine øjne hvile ved Dickens' ansigt med en sulten, granskende intensitet.

"Brother," hviskede Hans Christian lavt, men ordet forsvandt i larmen fra den store børneflokk, der kom væltende ud bag husets herre.

Huset var et mylder af liv. Ti børn i alle aldre, gøende hunde, tjenere der bar kufferter, og en konstant strøm af højlydt, engelsk konversation. Hvor Hans Christian havde forventet en dæmpet, hellig stemning – et fristed for to store ånder – stødte han i stedet ind i en mur af larm, ironi og uafbrudt bevægelse.

Catherine Dickens, husets frue, trådte frem. Hovedet var bøjet let, hendes blik mæt af en permanent, mat træthed. Hun bød ham venligt velkommen med en lav røst, men Hans Christian bemærkede dårligt hendes tilstedeværelse. Hans blik søgte uvilkårligt tilbage til Charles.

De voksne børn og teenagere udvekslede hurtige, stjålne blikke bag gæstens ryg. Den ældste søn, Charley, mønstrede den mærkelige, knoglede dansker, der stod midt i hallen og pressede sin egen medbragte pude mod brystet som et lille barn, der nægtede at give slip på sit legetøj.

Ved middagsbordet samme aften blev kløften tydelig.

Lyset fra levende lys flakkede i det tunge spiseværelse. Dickens underholdt selskabet med højlydte anekdoter, spillede komedie med sine hænder, efterlignede parlamentsmedlemmer og fik hele bordet til at bryde ud i spottende, overbærende latter. Hans Christian sad midt i det hele, stiv som en træfigur. Han forstod ikke den

engelske banter, den fine knivskær af ironi, hvor man sagde det modsatte af, hvad man mente. Når de andre lo, smilede han usikkert et sekund for sent.

Han ville tale om sjælen. Han ville tale om døden, om digterens tunge kald, om barndommens dybe sår.

Da middagen var forbi, og selskabet trak ind i dagligstuen, greb Hans Christian sit øjeblik. Uden at være blevet bedt om det, trak han et manuskript op af sin inderlomme.

"I read," sagde han med sin tunge, skurrende accent og tørrede sin svedige pande med et lommetørklæde. "I read story for you."

Han begyndte at læse højt af sine nyeste eventyr på et engelsk, der var så gennemsyret af danske vokaler og skæve betoning, at det lød som et helt nyt sprog. Han læste med dyb dramatik, løftede sin lange pegefinger mod loftet, sænkede stemmen til en hvesen og hævede den igen til et råb.

Minutterne blev til en time. En time blev til to.

Dickens sat i en lænestol ved kaminen, med fingrene foldet over sin mave. Hans professionelle skuespilleransigt bevarede et stift, høfligt smil, men hans blik var slukket. Charley støttede sit hoved mod væggen og lukkede øjnene. Lille Plorn var for længst faldet i søvn i sofaen med åben mund, mens Catherine stirrede tomt ned i sit broderi, idet hendes nål bevægede sig langsommere og langsommere, indtil den stoppede helt.

Hans Christian bemærkede intet. Han var fanget i sin egen ordstrøm, i sin egen overbevisning om, at han skænkede dem sin sjæl. Da han endelig lukkede manuskriptet og så op, forventede han tårer og omfavnelser.

Der var kun stilhed, afbrudt af kaminildens knagende gløder.

"Charming, min kære Andersen," sagde Dickens hurtigt, rejste sig og klappede én gang i hænderne for at bryde

fortryllelsen. "Quite... charming. Men nu må vi vist hellere lade vores ærede gæst få sin nattero."

Nede i gæsteværelset redte Hans Christian sengen med sit eget medbragte sengetøj. Han lagde sig til at hvile, fyldt af en varm, berusende følelse af at være kommet i havn.

I stuen ovenpå slukkede Charles Dickens lysene et efter et, mens han mumlede dæmpet til sin kone: "Han læser som en landsbypræst under en hungersnød, Catherine. Må de næste to uger gå hurtigt."

## **DEL II: DE FEM UGER**

### **Uge 1: Beundreren (Dag 1-7)**

## Dag 1 – Tirsdag den 9. juni

Jeg vågnede til duften af koldt engelsk regnvejr og ristet brød. Hvilken velsignelse at slå øjnene op under dette tag! Min sjæl føles lettere, som var den lettet fra den Københavnske muddergrøft. Charles stod i haven, da jeg trådte ud. Han bar en rød morgenkåbe og lignede en kejser i sit rige. Da han så mig, råbte han: "*Good morning, Andersen!*" Jeg ilede hen til ham og greb hans hænder. Jeg fortalte ham, at jeg i nat havde drømt, at vi var to fugle, der byggede rede i det samme træ. Han smilede, om end hans øjne flakkede en smule mod huset, og sagde, at det var et meget sart billede.

Han måtte dog hurtigt gå ind i sit arbejdsværelse. Han sagde, at reglen i dette hus er ubøjelig: Mellem klokken ni og to må ingen forstyrre ham. *Ingen*. Jeg forstår det så vel. Kunstens muse kræver ensomhed.

## Dag 2 – Onsdag den 10. juni

Ventetiden fra klokken ni til to er lang og tung. Jeg gik frem og tilbage på gangen uden for hans dør. Jeg kunne høre hans pen ridse mod papiret. Sikke en flid! Sikke et geni! Klokken tre kvarter til to kunne jeg ikke længere bære min længsel efter åndelig udveksling. Jeg bankede ganske let på døren. Tre små knaptryk.

Der blev stille derinde. Pennens skraben hørte op.

"Charles?" hviskede jeg gennem nøglehullet på mit bedste engelsk. "Er du færdig nu? Min sjæl har brug for at tale."

Døren blev ikke åbnet med det samme. Da den endelig gik op, stod Charles der. Hans ansigt var underligt rødt, og hans øjenbryn var trukket tæt sammen. Han sagde, at han var midt i et kapitel af sin nye roman. Jeg tilbød straks at sidde helt stille i krogen på en stol og se ham skrive – jeg lovede ikke engang at trække vejret højt. Han takkede tørt nej og mente, at luftforandring i haven ville gøre mig

godt. Han lukkede døren igen. Hvor er han dog omsorgsfuld for mit helbred.

### **Dag 3 – Torsdag den 11. juni**

I dag lykkedes det mig endelig at få en fortrolig stund med ham. Vi gik en tur på bakkerne bag Gad's Hill. Vinden var frisk, og min hals følte en smule øm – jeg må passe nøje på ikke at pådrage mig en lungebetændelse her i det fugtige klima.

Jeg åbnede mit hjerte for ham. Jeg fortalte om min dybe, smertelige kærlighed til Jenny Lind, om hvordan hun kaldte mig sin broder og knuste mit indre. Jeg fortalte om Edvard Collin, som nægtede mig det fortrolige *du*, og som lod sit hjertes dør smække i for næsen af mig. Tårerne vældede op i mine øjne, da jeg beskrev, hvordan det er at gå gennem verden som en evig Pebersvend, der kun må se på andres lykke gennem vinduesruden.

Charles gik ved siden af mig med hænderne samlet på ryggen. Han snittede til mælkebøtterne med sin spadserestok.

"My dear Andersen," sagde han efter en lang tavshed. "In England, when a man is disappointed in love, he simply marries someone else and gets on with his business."

Han lo en kort, tør latter. Han forstod mig ikke. Han troede, det var en spøg. Hvor underligt, at en mand, der kan skrive så rørende om forældreløse skæbner, kan være så blind for den blødende smerte i min brystkasse.

## **Dag 5 – Lørdag den 13. juni**

Børnene i dette hus mangler den rette åndelige næring. De løber omkring som vilde dyr i haven og råber på engelsk. I dag satte jeg mig på bænken under det store egetræ for at lære dem om skønhed. Jeg tog min store saks frem og begyndte at klippe i et stykke hvidt papir.

Lille Plorn og et par af de andre samlede sig om mig. Jeg klippede en smuk, dansende svane ud til dem.

"Look," sagde jeg stolt og rakte den frem. "Like in my story *The Ugly Duckling!*"

Plorn tog imod svanen, kiggede på den et øjeblik og spurgte, om det var et grøntsagshoved. Så brækkede han vingerne af den og brugte dem som sejl på en lille pind i en vandpyt.

Jeg mærkede et stik i hjertet. Jeg prøvede at forklare dem historien om manden, der tager til markedet for at bytte sin hest og ender med en pose rådne æbler – *Hvad Fatter gør, er altid det Rigtige*. Børnene kiggede blot uforstående på mig. Den ældste datter, Mamie, sagde, at manden i historien var en idiot, og at hendes far aldrig ville lade sig snyde så dumt. De løb deres vej. Englændere fatter ikke den sande Poesi.

## Dag 7 – Mandag den 15. juni

Den første uge er omme. Min oprindelige plan var, at dette skulle være halvvejen for mit besøg. Men i kveld, da vi sad ved tebordet, mærkede jeg en dyb, inderlig vished: Jeg kan ikke rejse endnu. Charles har brug for mig. Vores sjæles bånd er kun lige ved at blive smedet.

Fru Catherine så på mig tværs over bordet. Hun ser altid så træt ud.

"I suppose your trunk is nearly packed for your departure on Thursday, Mr. Andersen?" spurgte hun med sin lave, flade stemme.

Jeg smilede strålende til hende og rystede på hovedet.

"Oh no, dear lady!" råbte jeg og klappede i hænderne. "I stay! I stay more weeks for my brother Charles!"

Charles stoppede med at føre teskeen til sin mund. Handlingen frøs midt i luften. Han så på sin kone, og hun

så på ham. Et mærkeligt, stift blik udveksledes mellem dem – et blik af ren og skær lammelse over den glæde, jeg bragte ind i deres hjem.

Charles rømmede sig længe.

"How... delightful, Andersen," hviskede han til sidst.

Jeg gik i seng med et fyldt hjerte. De elsker mig her. De tvinger mig næsten til at blive.

## **Uge 2: Barnet (Dag 8–14)**

### **Dag 8 – Tirsdag den 16. juni**

Det er en misundelig, ondskabsfuld verden, vi lever i. I dag modtog jeg et brev fra København med udklip af de nyeste aviser. Åh, denne grusomme, jyske koldhed! En anmelder skamrider min seneste digtsamling og kalder

mine vers for "formløse" og "smagløse". Det føltes som et knivstik midt i mit blødende bryst.

Jeg kunne ikke holde det ud inde i min stue. Jeg styrtede ud i haven, kastede mig ned i græsset under det store egetræ og brød i grædeløs, voldsom gråd. Jeg lå der i lang tid og pressede mit ansigt mod den våde jord.

Efter en time kom Charles' ældste søn, Charley, forbi. "Mr. Andersen?" spurgte han forfærdet. "Are you injured? Has something happened?"

Jeg løftede mit tårevåde ansigt og råbte mod ham: "De dræber mig i Danmark! De forstår mig ikke! Hvorfor skal de altid træde på min sjæl?"

Den stakkels unge mand blev helt bleg. Han vidste slet ikke, hvad han skulle stille op med min smerte. Han prøvede at klappe mig kluntet på skulderen og række mig sit lommetørklæde.

"There, there, Mr. Andersen... it's just a review,"  
stammede han.

Hvordan skulle en ung englænder fatte en sand digters lidelser? Han måtte hjælpe mig op af græsset og støtte mig hele vejen ind til huset. Jeg var så afkræftet af gråd, at jeg var nødt til at lægge mig på sofaen i dagligstuen resten af dagen, mens fru Catherine bragte mig varm te og blege blikke.

## **Dag 10 – Torsdag den 18. juni**

I dag følte jeg mig stærk nok til at tage et opdragende ansvar i dette hus. Det er min pligt som en ældre, erfaren ånd.

Ved frokostbordet lagde jeg mærke til, hvordan børnenes opførsel skriger til himlen. De taler midt i det hele, de griner ad deres fader, og lille Walter læste i et skillingstryk i stedet for at lytte til den dannede konversation.

Jeg rømmede mig højt og så strengt på Charles.

"Charles," sagde jeg og pegede med min gaffel mod drengen. "In Denmark, children do not read such trash at table. They read Andersen. They read things that build the soul. You let them grow up like wild horses!"

Der blev dødsstille omkring bordet. Charles stoppede op med sit kød på kniven. Hans blik blev så mørkt og skarpt som et barberblad.

"Mr. Andersen," sagde han med en stemme, der var så lav og isnende, at det fik mit blod til at fryse. "My children read what I allow them to read. And in this house, we do not lecture the host on parenting."

Jeg mærkede en isnende rædsel brede sig i min mave. Mente han det alvorligt? Nej, det må have været den engelske stivhed, der snakkede. Han skjuler sine følelser under et panser. Jeg smilede hurtigt for at glatte det ud og tilbød at læse eventyret om *Den flyvende Kuffert* for dem efter maden. Ingen svarede.

## Dag 12 – Lørdag den 20. juni

Jeg vågnede i nat med en frygtelig angst for at blive levende begravet. Min hals var snæver, og mit hjerte bankede som en gal mand i et spændetrøje. Jeg stod op i bare en skjorte og gik ud på gangen for at søge trøst.

Lyset brændte stadig under døren til Charles' arbejdsværelse. Jeg trådte ind uden at banke på – en bror har jo ingen grænser over for sin bror.

Charles sad ved sit skrivebord under en skarp lampe. Han så op, og hans ansigt var forvredet af træthed.

"For God's sake, Andersen!" råbte han og sprang op fra stolen. "What are you doing in your nightshirt at two in the morning?"

"Charles," hviskede jeg og rakte mine skæve hænder frem. "Min sjæl er så mørk i nat. Fortæl mig... tror du på genopstandelsen? Tror du, at vi to skal mødes i himlen og digte sammen for evigt?"

Charles gned sig hårdt i øjnene. Han trak et dybt, tungt suk, der lød som om det kom helt nede fra hans støvler.

"Right now, Andersen," sagde han og greb mig i armen for at gengennemføre mig til døren, "I am only praying for a good night's sleep. Go back to bed."

Han lukkede døren tæt i for mig. Men jeg ved, at han blot var overvældet af situationens dybde. Mænd af vores støbning har svært ved at vise deres sande følelser i nattens mulm og mørke.

## **Dag 14 – Mandag den 22. juni**

To hele uger! Tiden flyver i dette paradys. Jeg nævnte ikke med et eneste ord, at min to-ugers invitation i grunden var udløbet i dag. Hvorfor rippe op i et sår? Ingen i familien bragte det heller på bane. De er for høflige til at sige, hvor højt de skatter mit nærvær.

Sidst på eftermiddagen overhørte jeg dog en besynderlig samtale fra kældertrappen. Det var fru Catherine, der talte med stuepigen.

"Is he still here?" spurgte pigen med en mærkelig tone.

"Yes," svarede fruene, og hendes stemme lød så tung som en gravsten. "He says he is staying. God give us strength."

De talte sikkert om præsten eller en anden besværlig gæst, der var på vej. Hvor er det godt, at Charles og hans familie har mig til at sprede lys og poesi i denne svære tid. Jeg gik ind i stuen og satte mig til at klippe endnu en svane.

### **Uge 3: Spøgelset (Dag 15–21)**

#### **Dag 15 – Tirsdag den 23. juni**

En mærkelig, uforklarlig stilhed er faldet over huset. Det er, som om jeg er blevet usynlig. Når jeg træder ind i

dagligstuen, forstummer den livlige engelske snak øjeblikkeligt. De ser på mig med store, udtryksløse øjne, som om jeg var et genfærd, der svævede gennem døren.

I morges ved morgenbordet prøvede jeg at fange Charles' blik, men han stirrede stift ned i sin avis.

"Charles," sagde jeg muntert. "Jeg har tænkt på et nyt eventyr om en papirsvane, der aldrig bliver forstået af verden."

Han bladrede blot i sin avis med et højt, tørt smæld og mumlede: "Fascinating, Andersen," uden at løfte øjnene en eneste tomme.

De taler om mig i krogene. Jeg kan mærke det. Når de tror, jeg er ude i haven, hører jeg deres dæmpede hvisken i gangene. *"Is he in his room?" "When is he leaving?"* De er bekymrede for mit helbred, det må være grunden. De passer på mig som på et skrøbeligt klenodie.

## Dag 17 – Torsdag den 25. juni

Åh, denne uimodståelige trang til at sætte sit præg på sit hjem! Siden ingen har tid til at føre de dybe samtaler med mig, har jeg brugt dagene på at pynte huset. Jeg går overalt med min store saks og bunker af hvidt papir.

Når Charles sidder indelåst på sit kontor, sniger jeg mig rundt. Jeg lader små udklippede danserinder ligge på kamingesimserne, sætter papirengle i bogreolerne og lister endda ind i børnenes værelser for at lægge papirsvaner på deres puder. Huset er nu fyldt med mit indre liv!

Fru Catherine ser dog ikke ud til at påskønne denne kunstneriske gave. I eftermiddag fandt jeg hende i gangen, hvor hun med en træt, næsten fæl gestus samlede mine papirklip op fra gulvet og smed dem direkte i kaminens kolde aske.

"Fru Catherine!" udbrød jeg forfærdet.

Hun vendte sig om. Hendes ansigt var blegt, og hendes øjne var røde. She is pregnant again, overvældet af husets drift.

"Mr. Andersen," sagde hun med skælvende læber. "I cannot have this paper clutter everywhere. It is driving us all to distraction. Please... go for a long walk."

Hun forstår ikke den flygtige skønhed. Det er det engelske, praktiske sind, der kvæler poesien.

## **Dag 19 – Lørdag den 27. juni**

En frygtelig begivenhed! Et knivstik i min mest følsomme nerve!

Sidst på eftermiddagen stod jeg i den lille krog ved biblioteket, skjult bag den tunge fløjlskardin, da Charles og fru Catherine trådte ind i rummet ved siden af. Døren stod på klem.

"Charles, you must speak to him!" udbrød fruen, og hendes stemme knækkede næsten af gråd. "He has been here for three weeks! He wanders around the house like a ghost, he reads his dreadful stories, he cries in the garden! He is an absolute bore!"

*A bore!* En kedsommelig person! Ordene ramte min hjerne som et hvinende jernstød.

Der blev en pause. Jeg holdt op med at trække vejret. Mit hjerte stod helt stille. Så hørte jeg Charles svare. Hans stemme var dyb og træt.

"I know, Catherine. I know. But what can I do? He is a guest in my house, and he is a famous poet. We must endure it a little longer."

Jeg trak mig baglæns ud af krogen uden en lyd. Mine knæ rystede så voldsomt, at jeg dårligt kunne gå op ad trappen. Inde på mit værelse kastede jeg mig på sengen og presede puden mod mit ansigt for ikke at skribe.

*A bore!* Kalder min bror mig det?

Men da mørket faldt på, og jeg fik tænkt over det med mit kølige, dannede sind, gik sandheden op for mig. Charles sagde det kun for at berolige sin trætte, gravide kone! Han var nødt til at tage hendes parti for fredens skyld. Han mente det ikke. I sit inderste hjerte elsker han min ånd. Han sagde jo selv, at de må udholde det – fordi jeg er en stor poet! Han skåner mig blot for familiens smålighed. Han mener det kærligt.

## **Dag 21 – Mandag den 29. juni**

Tre uger er gået. Tre uger i denne fortryllede verden.

I kveld trådte jeg ind i Charles' arbejdsværelse. Han sad ved sit skrivebord, omgivet af stakke af breve. Han så op på mig med et blik, der var så tomt og slukket, at det skar mig i hjertet.

"Charles," sagde jeg milde og trådte helt hen til ham. "Du behøver ikke lade som om. Jeg ved, hvor meget du

kæmper for at holde sammen på dette hus. Men du har mig. Vores venskab står fast som en klippe."

Han stirrede på mig i flere sekunder uden at sige et eneste ord. Så trak han et langt, rullende suk, gned sine tindinger og sagde blødt:

"Andersen... do you ever think about going back to Denmark?"

Jeg smilede og klappede ham let på skulderen.

"Ikke endnu, min kære bror," hviskede jeg. "Ikke endnu. Min opgave her er ikke fuldført."

Han lukkede øjnene og lænede sit hoved tilbage mod stoleryggen. Han var stum af taknemmelighed.

## Uge 4: Skyggen (Dag 22–28)

### Dag 22 – Tirsdag den 30. juni

Der er opstået en ny, særpræget munterhed i huset, men den har en bitter eftersmag, som jeg ikke helt kan gennemskue.

Når vi sidder ved middagsbordet, opfører Charles sig anderledes end før. Han tager sin kniv og gaffel med nogle underligt stive, vinkelrette bevægelser, løfter skuldrene helt op til ørerne og taler med en underlig, skurrende stemme, hvor alle vokalerne bliver lange og flade.

"Yæs, my dearr frriend," sagde han i dag til sin søn Charley og lagde hovedet helt på sned med et stift, mekanisk smil. "It is verrry poetic, yæs?"

Børnene brød ud i en voldsom, næsten ubehagelig gråd af latter. Lille Walter var ved at kløjes i sin budding. De så

alle sammen på mig, og da jeg smilede for at vise, at jeg også påskønnede denne munterhed, lo de endnu højere.

Charles prøver åbenbart at lære sig det danske sprogs klang for at ære sin gæst! Hvor er det et vidunderligt udtryk for hans venskab. Han laver skuespil over min tone for at bringe lidt lethed ind i det tunge engelske selskab. Jeg klappede af ham ved bordet. Han stoppede dog brat op, og hans ansigt blev mørkt som en tordensky, før han drak sit glas vin ud i ét drag.

## **Dag 24 – Torsdag den 2. juli**

I dag opdagede jeg en mærkelig tegning i børnenes skolestue.

Det var et papir, som Charley hurtigt prøvede at gemme væk, da jeg trådte ind. Jeg tog det venligt fra hans hånd. Tegningen forestillede en enorm, langbenet stork med en alt for stor hat og en kæmpemæssig papirklipssaks i næbbet. Storken havde tårer trillende ned ad næffet og

lignede en skabning af ren elendighed, mens en flok små engelske drenge kastede sten efter den.

"Hvem er denne fugl?" spurgte jeg og pegede på tegningen.

Charley blev rød helt op bag ørerne og mumlede noget om, at det blot var en illustration til et gammelt sagn.

Jeg klappede ham blidt på kinden. "Det er mig," hviskede jeg rørt. "Du har fanget min sjæls dybe tragik. I ser mig som Storken – den rejsende fugl, der tvinges til at flyve fra land til land uden nogensinde at finde et blivende sted."

Jeg tog tegningen og gemte den ved mit bryst. De forstår min lidelser bedre, end de selv vil være ved.

## **Dag 26 – Lørdag den 4. juli**

En aften af ren triumf og åndelig sammensmeltning!

Der var budt til middag for flere af Charles' fremtrædende venner fra London. Da steg og vin var båret ud, mærkede jeg en pludselig, stærk indskydelse. Jeg rejste mig op for bordenden, løftede mit glas og bad om ordet.

Lyset fra kandelaberne flakkede i rummet. Jeg talte i tyve minutter. Jeg fortalte selskabet om, hvordan Charles og jeg er to halvdele af den samme store, udødelige digtersjæl. Jeg beskrev, hvordan skæbnen havde bragt os sammen tværs over havet, og at Gad's Hill ikke længere blot var hans hjem, men *vores* fælles åndelige fristed.

"Vi er sjælebrødre!" råbte jeg og rakte armene ud mod ham. "To mænd, der har trådt på skarpe knive for at give verden vor poesi!"

Da jeg satte mig ned, herskede der en lammende tavshed i rummet. Ingen klappede. Charles sat med bøjet hoved og stirrede stift ned i sin tallerken, som undersøgte han mønsteret i porcelænet med største omhu. Hand knuckles var helt hvide, så hårdt greb han om sin kniv.

Han løftede aldrig blikket. Han sagde ikke et ord. Han var så overvældet af mine ords kraft, at hans følelser helt havde frataget ham mælet.

## **Dag 28 – Mandag den 6. juli**

I nat skete der noget underligt.

Jeg vuggedes i en sød drøm om min barndom i Odense, da jeg vågnede ved en dæmpet lyd fra gangen. Jeg stod op og åbnede døren på klem.

Charles stod derude i mørket, iklædt sin natskjorte. Han holdt et tændt stearinlys i hånden. Han stod helt stille uden for min dør og stirrede på træværket. Lyset fra flammen kastede dybe, mørke skygger over hans ansigt – han lignede en mand, der kæmpede med en frygtelig dæmon.

Han stod der i flere minutter uden at røre sig. Jeg turde ikke åbne døren helt og forstyrre hans natlige meditation.

Han kom for at våge over sin ven. Han stod som en beskytter ved min tærskel.

Sidst på natten skrev jeg i min dagbog med skælvende hånd:

*"Jeg har aldrig i mit liv været så lykkelig. Jeg har fundet mit sande hjem. Jeg har fundet min bror."*

## **Uge 5: Afskeden (Dag 29–35)**

### **Dag 29 – Tirsdag den 7. juli**

En sælsom, næsten uundgåelig uro har grebet huset. Det var, som om luften selv trykkede mod mine tindinger, da jeg trådte ned i spisesalen. Charles var der ikke. Fru Catherine sad alene ved bordet, bleg som et lagen og mærket af sin tilstand.

Da hun rakte mig tekoppen, rystede hendes hånd så voldsomt, at porcelænet klirrede.

"Mr. Andersen," sagde hun, og hendes stemme var så tynd som spindelvæv. "Charles has taken the liberty of arranging your carriage for Thursday morning. The tickets for the mail-coach to London have been purchased."

Ordene ramte mig som et stød af koldt vand. Afrejse? Så brat? Min første indskydelse var at protestere, at forklare hende, at min ånd endnu ikke var færdig med at opsuge dette steds velsignelser. Men så så jeg på hende. De stakkels engelske sind bliver så let overvældede af den store poesi. De kan ikke bære lykken for længe ad gangen.

"Torsdag," hviskede jeg og bøjede mit hoved i dyb ærbødighed. "Hvis det er min brors ønske, følger jeg mig."

## Dag 31 – Torsdag den 9. juli

Afskedens dag. Min kuffert stod igen sammensnøret i hallen, tung af mine lagener og min ubændige længsel.

Hele familien var samlet på trappen. Børnene stod stive som træsoldater. Ingen græd, hvilket undrede mig dybt – i Danmark ville et sådant opbrud have fremkaldt floder af tårer! Men englænderne skjuler deres blødende hjerter bag en mur af tavshed.

Charles greb min hånd. Hans greb var så hårdt, at min knogler knasede, og hans blik flakkede hvileløst hen over mit ansigt.

"Farewell, Andersen," sagde han med en mærkelig, næsten forpustet stemme. "May you have a... very long journey home. Very long indeed."

Han vinkede. Han vinkede med hele armen, hurtigt og uden ophør, mens kusken læssede min bagage op. Han blev ved med at vinke, selv da jeg steg ind i vognen. Hans

ivrighed efter at sende mig afsted med et stærkt minde var næsten helt rørende.

## **Dag 32 – Fredag den 10. juli**

En lille, smertelig detalje fra perronen i Maidstone, som jeg ikke kan få ud af mit hoved.

Før vognen kørte helt væk, trådte lille Edward – som de kalder Plorn – frem mod vognvinduet. Jeg rakte hånden ud og gav ham mit allerstørste papirklip: En fin, skrøbelig svane, som jeg havde siddet og klippet hele natten i stearinlysets skær.

Drengen tog imod den med sine små fingre. Han så på mig, så ned på papiret, og så... slap han det.

Svanen faldt ned i støvet på perronen, lige ved hjulet. Drengen trådte et skridt tilbage uden at samle den op. Vognen satte i gang, og gennem støvskyen så jeg svanen ligge der, trådt flad af en passager.

Jeg sagde ingenting. Jeg lænede mig blot tilbage i lædersædet og lukkede øjnene. Det var blot et barn. Børn ved ikke, hvad de gør, når de træder på poesiens sarte vinger.

## **Dag 35 – Mandag den 13. juli**

Ombord på dampskibet, der fører mig tilbage over det grå, skummende hav mod Danmark.

Jeg står ved rælingen og ser Englands kyster svinde bort i tågen. Vinden griber i min kappe og fryser mine kindben, men i mit bryst brænder en uslukkelig ild.

Jeg tog min dagbog frem og skrev med fast, lykkelig hånd:

*"Det var de lykkeligste fem uger i mit liv. Charles og jeg er nu knyttet sammen for evigt. Jeg har fundet mit sande hjem i hans hjerte."*

Jeg ved, at han sidder på Gad's Hill i dette øjeblik og tænker på sin danske bror. Jeg ved, at han savner min

røst i sine stuer. Det, vi delte i disse fem uger, var for stort til ord – det var en evighed frosset fast i tiden.

## **DEL III: EFTERLIVET**

### **Kapitel 10: To versioner - 1857-1870**

Sandheden er et flydende stof, når den passerer gennem to forskellige forfattersjæle. Da støvet fra rejsen havde lagt sig, og havet igen adskilte de to mænd, opstod der to vidt forskellige fortællinger om de fem uger på Gad's Hill.

I København var Hans Christian Andersen ikke sen til at lade sin triumf klinge i salonerne. Han udgav reviderede afsnit af sine erindringer og fyldte sine private breve til den danske elite med svulmende beretninger om sit ophold hos den engelske mester.

## København, efteråret 1857

*Udrag af brev fra H.C. Andersen til Edvard Collin:*

"Åh, min kære Edvard! Du skulle have set os på Gad's Hill! Charles og jeg var uadskillelige fra morgen til aften. Vi vandrede gennem de kentske skove som to åndelige brødre, der overhovedet intet havde at skjule for hinanden. Hans ti børneengle omringede mig konstant for at lytte til mine eventyr, og fru Catherine overøste mig med den fineste engelske omsorg. Charles sagde til mig ved afskeden, at mit besøg havde bragt et helt nyt lys ind i hans hus. Vores venskab er frosset fast i tiden som et monument over to digtersjæles sammensmeltning!"

Men tværs over Nordsøen, i det dampende og travle London, fortalte Charles Dickens en ganske anden historie. Kærligheden til den danske gæst var fraværende, og den britiske høfligheds maske faldt brat, så snart H.C. Andersens droske var trillet ud af indkørslen.

## London, August 1857

*Udrag af brev fra Charles Dickens til sin ven, William Jerrold:*

"My dear Jerrold,

Hvis De nogensinde overvejer at invitere den danske eventyrdigter Hans Christian Andersen til at bo hos Dem, så lad mig give Dem et velment råd: Lad være! Han ankom til mit hus i fjorten dage og blev i fem uger. Han taler et jammerligt engelsk, lider af en vanvittig indbildning om, at hele verden konspirerer imod ham, og kaster sig grædende i græsset over dårlige anmeldelser fra København. Han har skåret papirfigurer ud og fyldt mit hus med dem som et spøgelse! Børnene var ved at gå fra forstanden, og Catherine var grædefuld af udmattelse. He was a most dreadful guest—a bone in our throats!"

Gad's Hill Place, sensommeren 1857

Få dage efter Andersens afrejse trådte Charles Dickens ind i det lille gæsteværelse på første sal. Værelset var mærkeligt tomt og lugtede stadig svagt af danskerens medicinflasker og camphor.

Dickens gik hen til spejlet, der hang over kommoden. Med en lille indtørret træpind ridsede han en besked direkte i glassets stive støv, så ingen i familien var i tvivl om, hvad husets herre følte. Skriften stod klar og skarp i sollyset:

*"Hans Christian Andersen slept in this room for five weeks—which seemed to the family AGES!"*

I tretten år lod Dickens skriften stå urørt som et advarselstegn.

Han besvarede aldrig mere Andersens breve. Når der kom tykke kuverter med det velkendte, skæve dansk-engelske håndskrift fra København, lagde Dickens dem uåbnede i nederste skuffe. Venskabet var for længst

blevet til et stivnet minde om en gæst, der aldrig lærte at gå.

## **Kapitel 11: Det sidste eventyr – København & Gad's Hill, 1870**

Nyheden ramte København som et isnende vindstød i junivarmen.

*Charles Dickens er død. 58 år gammel.*

Hans Christian Andersen sat ved sin pult i sin lejlighed. Teavisen lå foran ham, men tryksværten svømmede ud for hans øjne. Han bevægede sine læber stumt. Femoghalvtreds år. Seksoghalvtreds. Syvoghalvtreds. Otteoghalvtreds. Han var selv ældre. Han var overlevet.

Han rejste sig med besvær. Gigtens tunge lod trak i hans lange, tynde ben. Han gik hen til det lille Chatol i kroen,

låste skuffen op og rakte sin skævfingrede hånd helt ind i det mørkeste hjørne.

Fingrene fandt det, de søgte: et stykke gult, falmet papir.

Det var den papirsvane, han havde klippet den sidste nat på Gad's Hill. Den svane, som lille Plorn havde tabt på perronen i Maidstone, og som Hans Christian i smug havde samlet op af støvet, da kusken vendte ryggen til. Han havde gemt den i tretten år. Et udtrådt, krøllet stykke Poesi, der aldrig nåede sit bestemmelsessted.

Han gned papiret mod sin kind.

"Charles," hviskede han til det tomme værelse. "Nu ved du det. Nu forstår du alt."

Han satte sig ved pulten, dyppede sin pen i det sorte blæk og begyndte at skrive. Han skrev ikke en historisk beretning om sit besøg. Han skrev ikke om koldheden, om de uåbnede breve eller om børnenes tavshed. I stedet forvandlede han smerten til sin vane trøst. Han skrev

eventyrene *Hvad hele Familien sagde*, *Tante Tandpine* og *Pebersvendens Nathue* – fortællinger om den ensomme mand, der sidder ved andres kaminer, om at ville høre til i et hjem, der ikke er ens eget, og om den evige gæst, der må forvandle sit afsavn til papir og blæk.

Sent på eftermiddagen gik han en tur i Kongens Have.

Solen stod lavt over træernes kroner og kastede lange, mørke skygger hen over græsset. Hans Christian gik langsomt med sin høje hat trykket godt ned over ørerne og hænderne samlet på ryggen.

Lidt længere nede ad stien fik han øje på en engelsk familie på rejse. Moderen sat på en bænk med sin parasol, mens en lille dreng i sømandstøj løb rundt om et blomsterbed. Drengen lo, fægtede med en pind og nægtede at lytte, da moderen kaldte på ham.

"Edward!" råbte moderen med sin klare, engelske stemme. "Come now! We have to go home!"

Drengen stoppede op, stampede med sin lille støvle i gruset og råbte tilbage: "No! Just five more minutes! Please, mother—just five more minutes!"

Hans Christian stod helt stille på stien.

Han så på drengen. Han så på moderen, der sukkede og rystede på hovedet, men lystrede barnets ønske et øjeblik endnu.

Et besynderligt, smerteligt smil bredte sig over det gamle, knoglede ansigt. For første gang i sit treoghalvfjerdsårige liv mærkede han ikke vrede. Han mærkede ingen fornærmet stolthed over elitens hån eller Edwards koldhed. Han mærkede kun en dyb, stille klarhed.

Han forstod det nu.

Han var den dreng. Han havde været den dreng hele sit liv. En akavet, desperat unge fra Odense, der stod på tærsklen til andres varme stuer og tikkede om blot fem

minutter mere. Fem minutter på Det Kongelige Teater.  
Fem minutter i Collins hjerte. Fem uger på Gad's Hill.

Han var gæsten, der aldrig lærte at gå, fordi verden udenfor var for kold.

Hans Christian løftede sin hat let for den engelske dame, vendte om og gik langsomt hjemad mod Nyhavn. Samme aften satte han sig ned og skrev et sidste, kærligt brev til Plorn i England. Et brev om papirsvaner og gamle minder.

Det blev aldrig besvaret. Men det gjorde ikke længere noget. For eventyret var til skabt, og gæsten var endelig gået til ro.